

ACTIVITEITENVERSLAG PROJECT BEHOUD HINDELOOPER TAAL

Vooraf

De Hindelooper Cultuur

Hindeloopen is een Fries stadje aan het IJsselmeer, dat een heel eigen cultuur kent. Dit heeft te maken met zijn verleden als handelsstad en haven. De decoratieve schilderkunst, een eigen streektaal, de bonte klederdracht en schaatscultuur zijn hier voorbeelden van. Het Hindelooper schilderwerk is wereldberoemd. Het is een techniek waarbij meubels en andere gebruiksvoorwerpen met sierlijke bloemen, bladeren en krullen worden gedecoreerd. Veel gebruikte kleuren zijn roodbruin, blauw, wit of groen als ondergrond en okertinten, wit, blauw en rood voor de decoraties. De 'Hylper' taal, met zijn typische stijgende diftongen, is heel anders dan het standaard-Fries en wordt nog door de Hindeloopers gesproken. Het eigen karakter van Hindeloopen is ook goed zichtbaar in de klederdracht, die gekenmerkt wordt door de combinatie van sitsen met Oost-Indische bonten, geruite stoffen. Sits is een kleurrijke, met bloemmotieven beschilderde stof die oorspronkelijk uit India komt. Hindeloopen is natuurlijk bekend als een van de Friese Elf Steden. De Hindeloopers kennen ook andere vormen van ijsvermaak, zoals het priksleeën, met een soort schuitje dat met behulp van twee prikstokken wordt voortbewogen over het ijs.

Betrokkenen

In 2011 is de Stichting tot Behoud van Immaterieel Erfgoed Hindeloopen opgericht. En vanaf deze periode zijn er tal van activiteiten ontwikkeld met behulp van externe deskundigen, fondsen, subsidiegevers en organisaties. Bij de stichting zijn vrijwel alle plaatselijke partijen, verenigingen, stichtingen en ondernemers betrokken zoals: ateliers van de Hindelooper schilderkunst, de zang- en dansgroep Aald Hielpen, het Museum Hindeloopen, het Schaatsmuseum en sociaal culturele instellingen zoals de basisschool de Skûlpe. Het overgrote deel van de Hindelooper bevolking heeft aan de oprichting van de stichting financieel bijgedragen en is daarna veel meer betrokken bij Immaterieel Erfgoed. Ook worden er veel meer evenementen en activiteiten dan voorheen georganiseerd. Door nog meer verbinding te maken tussen verleden, heden en toekomst en tussen de bevolking onderling is er een grotere inzet en zichtbaar ten behoeve van Immaterieel Erfgoed.

Uitingsvormen

De Hindelooper cultuur heeft tot de dag van vandaag zijn eigen karakter behouden en komt tot uiting in verschillende uitingsvormen. We noemen achtereenvolgens vier karakteristieke onderdelen van de Hindelooper traditie.

- het schilderambacht
- de klederdracht
- de taal
- Gebruiken en tradities zoals: stadsomroeper, ijs gerelateerde tradities (o.a. priksleeën) etc, etc.

De stad Hindeloopen is trots op deze eeuwenlange tradities waarmee Hindeloopen bekend is geworden tot ver buiten de landsgrenzen. Over de Hindelooper cultuur is heel veel geschreven en is heel veel gedocumenteerd. Het proces van documenteren begon al in de negentiende eeuw. Ook hebben diverse musea aspecten van de Hindelooper cultuur verzameld, zoals het Fries Museum, het Zuiderzeemuseum en het Nederlands openluchtmuseum en niet te vergeten het museum Hindeloopen (voorheen Hidde Nijland museum). Over de schaatscultuur is veel te zien in het Schaatsmuseum te Hindeloopen.

De Hindelooper taal waarover dit project gaat is vastgelegd via bandopnames, literatuur, verslagen, notities, handleidingen, maandblad "Uus Likje Wraald" en woordenboeken.

Subsidieaanvraag

Bij het indienen van een subsidieaanvra(a)g(en) bij de Provincie Fryslân voor een project tot behoud van de Hindelooper taal waarin o.a. is beschreven het voortbestaan van de Hindelooper taal en de overwegingen om te komen tot een activiteitenplan ten behoeve van de Hindelooper taal in juli/augustus 2016 was er nog geen enkel vermoeden over de coronaomstandigheden waarin wij nu al 1 jaar in moeten verkeren. Ook bij de ontwikkeling van het lesmateriaal is door de werkdruk en tekort aan medewerkers en specialisten op het gebied van de Hindelooper taal en de aanpassing aan de programmatuur (Afûk) van de digitale leeromgeving en de definitieve samenstelling en presentatie van het Great Hylper wordeboek de nodige vertraging ontstaan. Ook zijn een aantal onderdelen van het activiteitenplan later opgepakt dan in eerste instantie gepland.

De Provincie Fryslân heeft via de penningmeester (dhr. J. Brouwer) van de Stichting tot Behoud van Immaterieel Erfgoed met enige regelmaat een financiële verantwoording/tussenrapportage ontvangen van de verschillende fasen van het Hindelooper taalproject.

Op 29 januari 2020 heeft een medewerker van de provincie (dhr. Johannes Beers) nog een vergadering van het bestuur van de Stichting tot behoud van Immaterieel Erfgoed Hindeloopen bijgewoond. Tijdens deze vergadering is gesproken over de inhoud en het verloop van het project en de extra tijd die vanaf 1 juni 2019 nodig was om het gehele Hindelooper taalproject op 1 juni 2020 goed af te kunnen ronden. Op 7 februari 2020 is dit door het team beheer subsidies van de Provincie Fryslân schriftelijk bevestigd.

Helaas zijn een aantal activiteiten met betrekking tot Immaterieel Erfgoed en behoud van de Hindelooper taal per februari/maart 2020 volledig stilgevallen waardoor wij niet aan de eerdergenoemde datum hebben kunnen voldoen.

Anderzijds zijn er met dit Hindelooper taalproject vanaf augustus 2016 ook veel activiteiten met succes gerealiseerd waarbij hierbij een opsomming volgt aan de hand van de ingediende subsidieaanvraag.

Activiteiten

Taalonderwijs en -overdracht

De taallessen

De taallessen (sept 2016 t/m juni 2019) 3 schooljaren van 100 uur x € 60,- die zijn gerealiseerd krijgen na 3 jaar een vervolg door de aanstelling van een vaste leerkracht vanaf het schooljaar 2019/2020.

Lesmappen

De bestaande lesmappen op het gebied van de Hindelooper taal zijn aan de hand van diverse thema's verder ontwikkeld door middel van verhalen, versjes, praatplaten, puzzels, strips etc. doch zijn nog niet volledig afgerond door de werkdruk, tekort aan specialisten en de aanpassing aan de programmatuur via de Afûk.

Hylper App

Met de Hylper App (juni 2019) zijn inmiddels tal van communicatiemogelijkheden gerealiseerd. Via dit medium is er ook een geweldig platform ontstaan en een mooi product voor de provincie Friesland. Het maken van deze app heeft veel tijd gekost maar voldoet prima aan de verwachtingen. In overleg met de Afûk en daarna de opleiding Communicatie en Multimedia Design hebben met steun van een projectleider een viertal studenten in eerste instantie een prima concept gemaakt en gepresenteerd. Vervolgens is het bedrijf Dekker Creatieve Media&Druk/Noardcode uit Leeuwarden ingeschakeld die uiteindelijk een mooi en bruikbaar product voor Hindeloopen en de provincie Friesland heeft ontwikkeld.

GameHylpers

Met GameHylpers (zie gamefrysk) is in januari 2019 een begin gemaakt met een Hylper wordelst door Wiebe Zoethout via de Afûk (Jan Douwes projectmedewerker onderwijs) voor de gamebouwer. Echter door een fout in de programmatuur voor de digitale leeromgeving is dit project stil komen te staan.

Digitaal Hindelooper woordenboek/lijst

In navolging van de taalproeven van Hindeloopen en de merkwaardigheden van Hindeloopen (S.O. Roosjen en N.D. Kroese, W. Eekhof Leeuwarden) is op 29 maart 2019 door de Fryske Academy in samenwerking met de Afûk en de Stichting tot Behoud van Immaterieel erfgoed een nieuw Hindelooper woordenboek (Great Hylper Wordebook) gepresenteerd bedoeld voor de plaatselijke bevolking en andere geïnteresseerden. De eerste exemplaren zijn in ontvangst genomen door Dirk Blom (broer op 2 nov 2014 overleden Gosse Blom) Mw. Sietske Poepjes gedeputeerde Provincie Fryslân en Mw. Janne Wietske de Vries burgemeester gemeente SWF.

In samenwerking met de Afûk is vanaf januari 2019 door Wiebe Zoethout een digitaal woordenboek/lijst ontwikkeld.

Educatief platform Hindeloopers

In samenwerking met de Afûk is in het vervolg op het Bildts een educatief platform Hindeloopers opgericht in 2017. Dit educatieve platform waar zo'n 16 personen deel van uit maken is onder leiding van Tineke Blom (leerkracht voor het Hylpers aan basisschool de Skûlpe) een aantal keren bijeen geweest. De bedoeling was het organiseren en opzetten van een nieuwe educatieve leeromgeving, een minicursus werken met de leeromgeving, een taal/onderwijskundige minicursus het gebruik van de server en een onderwijskundige-/technische helpdesk waarmee belangstellenden zelf lesmaterialen kunnen digitaliseren. Helaas is door de werkdruk, tijdgebrek en een tekort aan professionele inzet dit project helaas stil komen te liggen.

Projectleider Stichting tot Behoud van Immaterieel Erfgoed Hindeloopen

De projectleider heeft in de periode 2016-2019 een jaarlijkse vergoeding ontvangen voor het ontwikkelen van projectplannen, vinden van financiering (fondswerving) het bijwonen van diverse bijeenkomsten/besprekingen en het bewaken van de voortgang van de deelproject behoud Hindelooper taal.

Taalpromotie en overig

Voor de onderwerpen op het gebied van taalpromotie is op advies van Sytske de Jong en Harmen Akerboom (beleidsmedewerkers van de Provincie Fryslân) is daar waar mogelijk gebruik gemaakt van andere subsidiemogelijkheden c.q. kanalen via Provincie, gemeente en overige fondsen.